

Mirko Krašovec, »spiritus agens« cerkvene gospodarske polomije, je trenutno v samostanu v Avstriji, čez deset dni bo v Celju sedel na zatožno klop.

Tekst: **Jože Biščak** Foto: **Primož Lavre, BOBO, Jože Biščak, Mediaspeed, arhiv Reporterja**
joze.biscak@reporter.si

V petek, 23. avgusta, na god Filipa Benizija, servita katoliškega reda, ki je svoje premoženje razdelil med reveže in živel v molitvi, bo na zatožno klop celjskega okrožnega sodišča sedel nekdanji ekonom Nadškofije Maribor in »spiritus agens« cerkvene gospodarske polomije Mirko Krašovec, ki ga tožilstvo v zadevi Betnava obtožuje napeljevanja h goljufiji na škodo Evropske unije. Medtem ko so štirje soobtoženi priznali krivdo, jo vztrajno zavrača Krašovec, član vplivne katoliške družine. Njemu in nekaterim njegovim bratom že pravijo »cerkveni bratje Dalton«.

Page: 20

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 2625 cm2

3 / 6

Takratni škof Franc Kramberger (levo) ni imel vpliva na Mirko Krašovca (v sredini), teolog Ivan Štuhar (desno) pa pravi, da ni šlo za tajkunsko zgodbo.

Oče bankrota mariborskega nadškofijskega ekonomskega imperija, ki je še pred leti veljal za finančnega guruja, ki je s spretnimi potezami in transakcijami omogočal stabilno financiranje nadškofije, je odstopil že konec leta 2010. Sedaj Mirko Krašovec po nalogu rimske kongregacije za duhovnike v avstrijskem benediktinskem samostanu v Šentpavlu preživlja tako imenovano sobotno leto, kar jezi nekatere duhovnike. Med njimi urednika Ognjišča Boža Rustja, ki je nedavno dejal, da gospod, ki »leto sproščeno preživlja v Avstriji«, »lepo sestavlja dolga pisma in jih pošilja novinarjem«, da bi se opral krivde. Posledica finančnega zloma pa sta tudi julijska odstopa Antona Stresa in Marjana Turnška s položaja ljubljanskega oziroma mariborskega nadškofa.

Na videz je zgodba enostavna in logična – zaradi napačnih poslovnih odločitev so odstopili ključni ljudje, cerkvene

družbe Gospodarstvo Rast, Zvon Ena in Zvon Dve pa so v stečaju. Toda neverjetna »naključja«, scenosled dogodkov in nekatera vprašanja brez odgovorov (zakaj so Cerkev razlastili v T-2 ali zakaj je NLB zahtevala stečaj družb) pritrjujejo besedam apostolskega administratorja ljubljanske nadškofije, novomeškega škofa Andreja Glavana, da so v ozadju »razni lobiji, ki ne želijo dobro Cerkvi«. To je že lani v intervjuju za Reporter opozoril Anton Stres, češ da je finančna kriza »za vse, ki jim je Cerkev trn v peti, krasna priložnost«, duhovnik Rustja pa pred dnevi zapisal: »Lahko tu pritrđimo teoriji zarote, da je šlo za napad na Cerkev v Sloveniji? Celo za poskus njenega uničenja? Ostaja dejstvo, da niso brez krivde tudi tisti, ki so take kredite odobraval.« Nekateri poslovni dogodki se preveč naključno ujemajo z nekaterimi političnimi, ključno vlogo pa je, najbrž nezavedno, imel nekdanji ekonom nadškofije.

Vzpon Mirka Krašovca

67-letni Mirko Krašovec se je leta 1972 po duhovniški posvetitvi vrnil v domače kraje, pri prenovi župnije Podčetrtek - Olimje pa se je izkazal za zelo iznajdljivega. Zato ga je škofija nastavila za nadzornika škofijske avle s knjižnico. Ko se je Cerkev po osamosvojitvi leta 1992 lotila ustanovitve Krekove banke, je bil že ravnatelj gospodarske uprave mariborske škofije. Bil je na čelu nadzornege sveta banke, dokler je ni 2002 kupila banka Raiffeisen in zanjo odštela 35 milijonov evrov. Anton Guzej, prvi direktor Krekove banke, je pred meseci dejal, da je bila to velika napaka.

Leta 1994 je bila ustanovljena tudi Krekova družba za zbiranje lastninskih certifikatov in tri pooblašene investicijske družbe (pidi): Zvon, Klas in Skala. Od več kot 60.000 državljanov je bilo zbranih okoli 41 milijard tolarjev premoženja. Pidi so se nato z združevanjem in razdruževanjem preoblikovali v holdin-

Mojca Breznik, stečajna upraviteljica Zvona Ena: »Koliko bodo poplačani upniki, je težko predvideti.«

Rajko Stanković, predsednik Društva MDS: »Če ne bi vlagali v tujini in v T-2, bi bila mariborska nadškofija danes ena najmočnejših institucij.«

Matej Lahovnik, ekonomist: »Zvonova in Gospodarstvo Rast so gospodarski subjekti, zato bi morali odgovornost najprej prevzeti uprave in nadzorni sveti teh družb.«

Page: 20

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 2625 cm2

4 / 6

Podjetje Keros, ki je v lasti Eriha Krašovca, brata Mirka Krašovca, je v prisilni poravnavi.

ga Zvon Ena in Zvon Dva. Zvon Ena je leta 2005 pristal v večinski lasti družbe Gospodarstvo Rast, ki ga je ustanovila nadškofija.

Zvonova sta imela zelo dober portfelj naložb. Bila sta dolgoročna delničarja Heliosa, Steklarne Rogaška in drugih. »Imela sta dobre portfelje. In če ne bi vlagali v tujini in v T-2, bi bila mariborska nadškofija danes ena najmočnejših institucij,« meni Rajko Stankovič, predsednik Društva malih delničarjev (MDS). Podobnega mnenja je tudi odvetnica Mojca Breznik, stečajna upraviteljica Zvona Ena, ki pa dodaja, da je stečaj »zelo zahteven, ker gre za zelo velik portfelj z naložbami tudi v tujini, zastavljenih pa je veliko vrednostnih papirjev«.

Vse niti je imel v svojih rokah Mirko Krašovec, ki je bil ravnatelj mariborske nadškofijske uprave in direktor Gospodarstva Rast. (Nadškofija mu je zaupala in odločitve uradno potrjevala po gospodarskem svetu, ki mu je v tistih časih predsedoval mariborski pomožni škof Anton Stres. Že takrat sta proti njegovemu načinu delovanja protestirali tako koprška kot ljubljanska nadškofija, toda bil je nedotakljiv. Nanj ni imel vpliva niti takratni mariborski nadškof Franc Kramberger. Krašovci so tudi sicer v Slovenski rimskokatoliški cerkvi zelo vplivna družina, zato jo je Mirko Krašovec vključil v cerkvene posle.

Posli bratov Krašovec

Tako je Zvon Ena sodeloval s Kerosom, podjetjem, ki se ukvarja s proizvodnjo cementnih izdelkov in trgovino. Družba iz Rogaške Slatine je v lasti Eriha

Krašovca, brata Mirka Krašovca, iz podatkov Ajpesa pa je razvidna zastavna pravica Zvona Ena za okoli 0,62 milijona evrov, ki je bila kasneje izbrisana. Podjetje je šlo v prisilno poravnavo približno takrat kot Zvonova in Gospodarstvo Rast. Navadnim upnikom je dolgoval okoli tri milijone evrov, izločitvenim (tistim, ki imajo terjatve zavarovane) pa okoli 8,3 milijona evrov. Poplačana naj bi bila polovica terjatev.

Uspešna izvedba prisilne poravnave je odvisna od bank upnic, ki imajo terjatve do Kerosa zavarovane z nepremičninami podjetja. Gre za stavbe in zemljišča, na katerih so vpisane hipoteke, v Ljutomeru, Šentjurju, Rogaški Slatini, Slovenskih Konjicah, jamstvo pa je Kerosu dala tudi država. Podružnico je imel tudi na Hrvaškem, kamor pa je vlagal tudi Zvon Ena.

Drugi brat, na katerega je lahko računal Mirko Krašovec, je akademik Jože Krašovec. Svetovno znan izvedenec za staro hebrejščino naj bi bil vpliven tudi v Vatikanu, zato nekateri namigujejo, da je bil to tudi razlog, da Sveti sedež o poslovnih potezah mariborske nadškofije dolgo ni vedel nič. Tretji brat Alojz pa je, kot pravijo, »vedno držal štango bratu Mirku«, in kot duhovnik postal eden od solastnikov podjetja Betnava.

Začetek finančnega zloma

Danes velja prepričanje, da so Zvonova potopili kratkoročni krediti (namesto dolgoročnih), naložbe v tujini (na Hrvaškem, v Bosni in Argentini) in T-2. Pri slednjem so se zaradi nagajanja Telekomu odločili, da zgradijo lastno optič-

Kdo so Krašovci?

Jože Krašovec

Krašovci (po podatkih statističnega urada je to 213. najbolj pogost priimek v Sloveniji) so doma s skromne kmetije v Sodni vasi v bližini Podčetrtka. V hiši, ki se ji je po domače reklo »pri Marinšeku«, se je rodilo šest sinov in dve hčeri. Mednarodno najslavnejši je gotovo akademik Jože Krašovec, ki je štirikrat doktoriral, pri delu uporablja enajst tujih jezikov (govori jih še devet) in je eden največjih svetovnih poznavalcev stare hebrejščine. Drugi brat Janez je bil dekan v Rogaški Slatini, avgusta 2010 pa premeščen za duhovnega pomočnika v župnijo Šentjanž na Vinsko goro. Alojz Krašovec, ki bo septembra dopolnil 60 let in je bil некоč misijonar v Ekvadorju, je bil eden izmed petih duhovnikov, ki so prevzeli lastništvo podjetja Betnava, Edvard pa je računalniški strokovnjak in živi v Franciji. Peti brat Erih je skupaj s Petrom in Manco Krašovec v Rogaški Slatini lastnik velike trgovske mreže Keros in njen direktor. Družba je v postopku prisilne poravnave. Mirko Krašovec pa je bil nekdanji ekonom mariborske nadškofije in do pred leti eden najbolj vplivnih gospodarstvenikov v Sloveniji, saj je upravljal milijardno premoženje.

Družina Krašovec je bila že od prej zelo znana in cenjena v katoliških krogih (Sloveniji je dala štiri duhovnike), slovenski javnosti pa je postala znana ob smrti matere Marije Krašovec leta 2001, ko so njeni otroci želeli v Delu objaviti osmrtnico s križem. Tedanje uredništvo (odgovorni urednik je bil Mitja Meršol, nekdanji sodelavec komunistične Službe državne varnosti) je objavilo osmrtnico brez križa. Erih Krašovec je takrat dejal, da tako ravnanje pomeni grobo kratenje osnovnih človekovih pravic, Lučka Fabjan iz Dela - Stik pa je zavrnitev križa utemeljila: »Kot nacionalni medij si ne moremo privoščiti, da bi s križi ali zvezdami razburjali ene ali druge bralce. Dopusčamo pa objavo pesmic in fotografij.«

no omrežje, kar je bil prevelik finančni zalogaj. Krašovec je banke prepričal, da ima Zvon Ena dovolj premoženja, s katerim je jamčil za posojila. Največje investicije v omrežje, ki ga je gradil Gratel, so bile v letih 2006 in 2007, tveganje pa je razkrila šele kriza. Projekt je obvisel za vratom Zvona Ena, zato so kasneje za T-2 iskali kupca. Prišla je prisilna poravnava, upniški odbor je Zvon Ena raz-

Page: 20

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 2625 cm2

5 / 6

Dvorec Betnava

Afera z obnovo dvorca Betnava

Konec leta 2007 so Danica Ozvaldič, Franc Ješovnik, Andrej Mesarec, Zmago Potočnik, Anton Ekart in Iztok Čegovnik ustanovili družbo Betnava. Vsi družbeniki so bili povezani z gospodarskim sistemom mariborske nadškofije, nad katerim je roko držal Mirko Krašovec. Ozvaldičeva je bila nadzornica cerkvenega podjetja Gospodarstvo Rast, Ješovnik je bil predsednik uprave holdinga Zvon Dva, Potočnik član nadzornega sveta te družbe, Anton Ekart pa član nadzornega sveta holdinga Zvon Ena in šef nadškofijske službe za investicije in vzdrževanje.

Nadškofija Maribor je leta 2008 podjetju Betnava dodelila stavbno pravico za obnovo dvorca Be-

tnava, ki je bil nadškofiji v postopku denacionalizacije vrnjen leta 2000. Takratni nadškof Franc Kramberger je podpisal za več kot dva milijona evrov poroštev, dobili pa so 1,7 milijona evrov evropskih sredstev, vendar se je kasneje izkazalo, da je Betnava ministrstvu za gospodarstvo pošiljala račune za gradbena dela, ki sploh niso bila opravljena, zato je nadškofija kasneje denar vrnila.

Ko je šel Vegrad, ki je pri obnovi sodeloval, leta 2010 v stečaj in so dela obstala, na sledi pa so bili že kriminalisti, so se zamenjali tudi lastniki. Poiskali so pet duhovnikov, ki so bili pripravljeni prevzeti lastništvo. Januarja 2011 so lastniki postali

Jožef Goličnik, Bernard Geršak, Janez Lesnik, Anton Majc in Alojz Krašovec, brat Mirka Krašovca. V mariborski nadškofiji so ves čas zavračali obtožbe pri črpanju evropskih sredstev in trdili, da sta bili Gospodarska uprava nadškofije in družba Betnava žrtvi nekorektnega poslovnega odnosa gradbenega izvajalca Vegrada.

Tožilstvo je zaradi goljufije obtožilo Dragico Mariničič, direktorico Betnave, gradbenega nadzornika Karla Bogatina, Antona Ekarta iz mariborske nadškofije in direktorico Vegrada Hildo Tovšak ter zaradi napeljevanja k goljufiji Mirka Krašovca. Prvi štirje so krivdo priznali (zadnja Tovšakova) in bili tudi obsojeni, Krašovec pa krivdo zavrača.

lastil, Gratel je prijavil za 77 milijonov evrov terjatev in kot največji upnik lani prevzel telekomunikacijskega giganta. Bankrot mariborske nadškofije je bil zdaj neizogiben. V stečaj sta šla Zvon Ena in Zvon Dva ter Gospodarstvo Rast. Upnikom Zvona Ena (stečaj je bil uveden februarja 2012) je stečajna upraviteljica Mojca Breznik priznala 876,3 milijona evrov terjatev (prijavljenih je bilo za več kot milijardo evrov), upnikom Zvona Dva (stečaj je bil uveden januarja 2012) je bilo priznanih za 403 milijone evrov (prijavljenih je bilo za 407 milijonov), v podjetju Gospodarska rast (stečaj je bil uveden konec leta 2011) pa je bilo priznanih za skoraj 300 milijonov evrov terjatev. Finančna luknja je bila večja, kot se je sprva zdelo.

Mirko Krašovec, ki smo ga iskali za izjavo, vendar ne tudi našli, je do zdaj zavračal kakršnokoli odgovornost. Govoril je samo o »višji sili« in o tem, da so bile »vse odločitve ekonomsko utemeljene«, krivdo pa je zvalil na Stresa, ki je pred dnevi odstopil. Iz Krašovčevih krogov naj bi tudi prihajali dokumenti, ki do-

mnevno dokazujejo Stresovo in Turnškovo krivdo, kar je večina medijev pograbila, hkrati pa so z nekaterimi (levimi) politikami v duhu demokratičnega socializma začeli širiti tezo, da bi morala Cerkev poplačati male delničarje, ki so ji zaupali.

Zanimivo je, da je stečaj Zvona Ena najbolj glasno zahtevala prav državna NLB pod vodstvom s strani SD nastavljenega bankirja Boža Jašoviča.

S tem se ne strinja ekonomist Matej Lahovnik, češ da gre za navaden politični spin. »Zvonova in Gospodarstvo Rast so gospodarski subjekti, zato bi morali odgovornost za njihovo poslovanje najprej prevzeti uprave in nadzorni sveti teh družb.« Tudi regulator trga, »ki je dopuščal enako sporno bančno prakso še v primerih kreditiranja drugih finančnih holdingov v Sloveniji, ne le Zvonov.« To temo bo, tako Lahovnik, »poskušala uporabiti in zlorabiti za poskus preboja v parlament tudi kakšna na novo nastajajoča stranka na levi.«

In jo je že. Oglasil se je Odbor za pravično in solidarno družbo (ki se transformira v levo politično stranko), češ naj Cerkev izplača upnike iz svojega premoženja, četudi bi zato morala prodati premoženje. Rajko Stanković pa je dejal, da so zaznali cerkvene pobude, naj se ustanovi poseben solidarnostni sklad, s katerim bi Cerkev poplačala vsaj tiste, ki so v Zvonova vložili svoj certifikat. Prizna sicer, da gre pri vlaganju za tveganje vsakega posameznika, toda »ljudje so verjeli, da bo Cerkev kot moralna in-

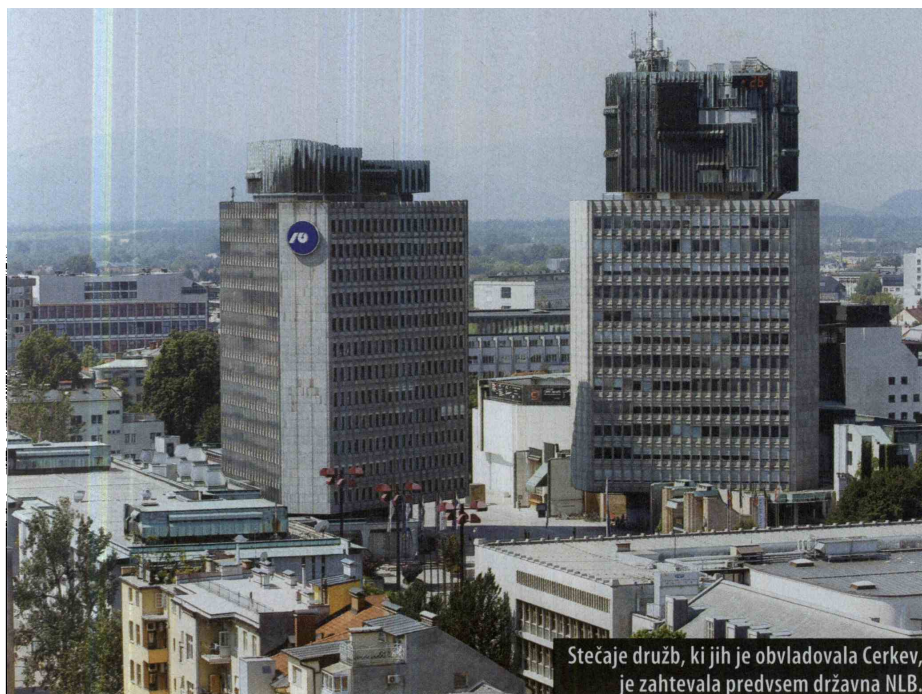
Page: 20

Reach: 23000

Country: SLOVENIA

Size: 2625 cm2

6 / 6

Stečaje družb, ki jih je obvladovala Cerkev, je zahtevala predvsem državna NLB.

stitucija dovolj konservativna, da bo pametno poslovala».

Vprašanja brez odgovorov

Koliko bodo upniki poplačani, ne ve nihče. Stanković meni, da 40-odstotno, Mojca Breznik si ne upa ničesar napovedati.

Dodaja pa, da je upnike, ki so imeli premoženje zavarovano z vrednostnimi papirji, pozvala, naj jih začnejo unovčevati. Počakala naj bi do marca 2014. »Če tega ne bodo naredili, bom z unovčevanjem začela sama,« je še povedala Breznikova, ki načrtuje konec stečaja v treh letih.

Zanimivo je, da je stečaj Zvona Ena najbolj glasno zahtevala prav državna NLB pod vodstvom od SD nastavljenega bankirja Boža Jašoviča, čeprav je sprva uvedena prisilna poravnava kazala, da bodo z njo upniki bolj poplačani kot s stečajem. NLB, ki ima v Zvonu Ena za okoli 250 milijonov evrov terjatev, naj bi dobila nazaj samo 20 milijonov. V primeru prisilne poravnave bi ji bilo povrnjeno mnogo več, saj naj bi Zvon Ena samo od dividend na leto dobil okoli tri milijone evrov. Ker se zastavljene naložbe prodajajo, tudi dividend ne bo več toliko, s tem pa manj denarja za poplačilo. Enako velja tako za Zvon Dva in Gospodarstvo Rast. Tudi zgodba s T-2 je čudna, eno glavnih vlog pa so spet imele banke. Do zdaj so bili vložki gradnje omrežja namreč precej veliki, ko pa se je naložba začela obrestovati, je bila Cerkev razlaščena, T-2 pa je pristal v rokah Gratele in Jurija Krča. Vendar je tudi ta v težavah, zato bo družba T-2 najbrž prišla v roke državne NLB.

Nekomu je bilo veliko do tega, da se Slovenska cerkev, ki seveda ni samo mariborska nadškofija, finančno (in moralno) povsem dotolče, saj so bile tudi druge rešitve za sanacijo štajerskega cerkvenega premoženja. ■